

UOT 94 (479.24)

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ AĞCABƏDİ ƏRAZİSİNDƏ ERMƏNİ VANDALİZMİ (1988-1994)

N.R.MƏMMƏDOV

AMEA A.A.Bakıxanov adına Tarix İnstitutu

Mamedov-n@yahoo.com

Məqalədə, tarixi faktlara və materiallara əsaslanaraq XX yüzilliyin sonlarında Azərbaycan respublikasının Ermənistən tərəfindən müharibəyə cəlb olunması və Ermənistən silahlı birləşmələri tərəfindən Azərbaycana qarşı apardığı hərbi əməliyyatların ağır nəticələri öyrənilmiş, Ermənistənin hərbi müdaxiləsi ilə Qarabağın Ağcabədi rayonu ərazisində maddi-mədəniyyət abidələrinin dağıdılması, məhv edilməsi faktları, habelə hərbi müdaxilə nəticəsində Ağcabədi rayonunun təbiətinə, ekologiyasına, iqtisadiyyatına vurulmuş ziyan hərtərəfli və yiğcam olaraq tədqiq edilmişdir.

Açar sözlər: Azərbaycan, Ağcabədi, Qarabağ, münaqişə, aqressiv siyaset, erməni terrorçuluğu, soyqırımı, işgal, kütləvi qırğınılar, Ermənistən, vandalizm

Müstəqil Azərbaycan milli tarixşunaslığı qarşısında duran ən aktual problemlərdən biri təcavüzkar Ermənistən «dövləti»nin Azərbaycan xalqına qarşı apardığı işgalçı hərbi-ideoloji siyasetin siyasi və tarixi səbəblərinin mahiyyətini açaraq onu dünya ictimaiyyətinə çatdırmaqla yanaşı, həm də onun ifşasına nail olmaqdır. İyirmi beş ildən artıqdır ki, Ermənistən Respublikasının silahlı qüvvələri tərəfindən Azərbaycan Respublikası ərazisinin 20 faizi işgal edilmiş, milli mədəni irsimizin çoxsaylı və qiymətli abidələri erməni vandalizminin qurbanı olmuşdur [1]. Ermənistənin hərbi təcavüzü nəticəsində Azərbaycan Respublikasının 946 yaşayış məntəqəsi talan edilmiş, yandırılmış və dağıdılmış, 6 min sənaye, kənd təsərrüfatı müəssisəsi, 4366 sosial mədəni obyekt, 695 tibb ocağı və digər obyektlər məhv edilmişdir [2]. İşgal edilmiş ərazilərdə böyük kənd təsərrüfatı sahəsi, su təsərrüfatı, hidrotexniki qurğular, bütün nəqliyyat və kommunikasiya xətləri tam sıradan çıxarılmışdır [3]. Hərbi təcavüz zamanı ələ keçirilmiş Azərbaycan Respublikası ərazilərində 927 kitabxana, 464 tarixi abidə və muzey, 100-dən çox arxeoloji abidə, 6 dövlət teatrı və konsert studiyası dağıdılmışdır [4]: Talan edilmiş muzeylərdən 40 mindən çox qiymətli əşya və nadir eksponat oğurlanmışdır. Ermənistənin Azərbaycan Respublikasına qarşı apardığı hərbi əməliyyatlar zamanı 20 mindən çox azərbaycanlı qətlə yetirilmiş, 50 mindən artıq həmvətənimiz yaralanmış və sıkəst olmuşdur. Bir

milyondan çox insan etnik təmizləmə və deportasiyaya məruz qalmışdır [5].

Ümummilli Lider Heydər Əliyev «Müstəqilliyimiz əbədidir» kitabında ermənilərin azərbaycanlılara qarşı cinayətkar əməllərindən söz açaraq demişdir: «XX əsri götürsək, əsrin əvvəlindən sonuna qədər erməni millətçiləri, erməni quzdurları, cinayətkarları tərəfindən Azərbaycan xalqına qarşı edilən cinayətlər misilsizdir... Hückmlər olub, təcavüzlər olub, qırğınlar olubdur - əsrin əvvəlində də, 1918-1920-ci illərdə də. Sonra, 1988-ci ildə Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü, azərbaycanlıların Ermənistan ərazisindən zorla çıxarılması və bizim itkilərimiz, soydaşlarımızın həlak edilməsi, Qarabağ ətrafında müharibənin başlandığı zamandan indiyə qədər bizim verdiyimiz qurbanlar, şəhidlər hamısı ermənilərin, Ermənistanın Azərbaycana qarşı düşmən mövqeyinin davam etdiyini sübut edir, göstərir. Bunların nəticəsində ərazimizin təxminən 20 faizi Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunubdur və ümumən bir milyondan artıq soydaşımız, vətəndaşımız yerindən, yurdundan olub, qaçqın vəziyyətində yaşıyır» [20, 357-358].

BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən 1993-cü ildə qəbul edilmiş 822, 853, 874, 884 sayılı qətnamələrində Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün tanınmasına və onun işğal olunmuş ərazilərinin qeyri-şərtsiz azad edilməsi tələblərinə baxmayaraq, təcavüzkar Ermənistan «dövləti» bu gün də işgalçılıq siyasetini davam etdirir [6].

Ermənistan Respublikası tərəfindən Azərbaycan Respublikasının işğal olunmuş ərazilərində Azərbaycan xalqının qədim tarixi yaddaşı olan maddi-mədəniyyət abidələri planlı və sistemli şəkildə məhv edilərək məqsədyönlü vandalizm aktı həyata keçirilir, mədəni sərvətləri talanır, Azərbaycan-türk mənşəli yer adları dəyişdirilir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ATƏT-in VII sammitindəki çıxışında demişdir: «Ermənistan şəhər və kəndlərimizi, evlərimizi və müqəddəs yerlərimizi, ulu babalarımızın məzarlarını və məscidlərimizi daşıtmışdır. Onlar hərbi cinayətlər və Xocalıda soyqırımı törətmişlər və orada yüzlərlə mülki şəxs yalnız azərbaycanlı olduğuna görə Ermənistanın silahlı qüvvələri tərəfindən məhv edilmişdir» [7].

XX əsrə dəfələrlə erməni vandalizminə məruz qalmış Azərbaycan xalqı bu günə qədər onun acı nəticələrini yaşasa da, bu faktlar beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən düzgün qiymətini almamış, günahkarlar cəzalandırılmamışdır. Cəzasız qalan erməni vandalları azərbaycanlılara məxsus maddi və mənəvi sərvətləri məhv etməklə, şəhərləri, kəndləri, qəsəbələri xarabazara çevirməklə, tarixi abidələri daşıtmalqla bəşəri cinayətlər törətmişlər. Özgə torpaqlarına yiyələnməklə, onların maddi və mənəvi sərvətlərini, abidələrini saxtalaşdırıb özü-nünküldəşdirməklə özlərini dünya ictimaiyyətinə “qədim xalq” kimi təqdim etməyə çalışan ermənilər əslində insanlıq mədəniyyətinə qarşı cinayət törəmişlər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarından birində demişdir: «Ermənistan-Azərbaycan Dağılıq Qarabağ münaqişəsinin mövcudluğu

bizə diktə edir ki, bu sahəyə daha da böyük diqqət göstərək. Çünkü bu bölgənin tarixi ermənilər tərəfindən daim saxtalaşdırılır, daim təhrif olunur» [8].

Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları irəli sürən ermənilərin planlı və məqsədyönlü şəkildə həyata keçirdikləri bu cür cinayət hərəkətlərinin - soyqırımı və vandalizm aktlarının məqsədini, Azərbaycan xalqına, onun yaratdığı qədim və zəngin mədəniyyət irlsinə qarşı təcavüzünün mahiyyətini açmağa böyük ehtiyac, törədilən cinayətlərin tarixi və siyasi cəhətdən araşdırılmasının zəruriyi, tədqiq olunan mövzunun aktuallığını təşkil edir.

Ölkədə gedən siyasi çekişmə, hərc-mərclik, ordudakı özbaşınalıq, müdafiə işinin lazımı səviyyədə qurulmaması və sair nəticəsində qısa müddət ərzində Azərbaycanın alınmaz qalası sayılan Şuşa şəhəri və bütöv Dağlıq Qarabağ erməni işgalçılarının nəzarəti altına keçdi. 1993-cü ilin sonuna yaxın isə ermənilər tərəfindən Dağlıq Qarabağ və ətrafındakı 7 rayon - Laçın, Kəlbəcər, Ağdam, Cəbrayıł, Füzuli, Qubadlı və Zəngilan rayonları erməni hərbi birləşmələri tərəfindən işgal olundu [9].

Ümumiyyətlə, 1991-1994-cü illər ərzində Ermənistən silahlı qüvvələri tərəfindən işgal olunmuş ərazilər öz təbii ehtiyatlarına, iqlim-torpaq şəraitinə və iqtisadi potensialına görə Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatında mühüm əhəmiyyəti olan bölgə sayılır. İşgal olunmuş bu ərazidə fəaliyyət göstərən sənaye sahələri Respublika iqtisadiyyatında mühüm yer tuturdu. Burada yeyinti, yüngül, tikinti materialları sənayesi sahələri üzrə müəssisələr daha çox inkişaf etmişdi. Göstərilən sahələrin bu regionda inkişafına güclü kənd təsərrüfatı xammalı və yerli təbii ehtiyatlar müsbət təsir göstərirdi.

Ermənistən silahlı birləşmələri, daşnak terrorçuları tərəfində terrora, faciəyə məruz qalan ərazilərimizdən biri də Ağcabədi rayonu olmuşdur.

Ümumiyyətlə, 22 fevral 1988-ci ildən 01 noyabr 1993-cü ilədək erməni-daşnak faşistləri Qarabağda 10 şəhəri və 890 yaşayış məntəqəsini (ümmülikdə 900 məntəqəni) dağdırır, 735 mindən çox dinc əhalini yurd-yuvasından didərgin salırlar. Nəticədə 30 min Azərbaycan türkü qətlə yetirilir, 50 min nəfər şikəst edilir, 100 mindən çoxu yaralanır, 4959 nəfər girov götürülür. Qəsbkarlar, yerli əhalinin 100 milyard ABŞ dolları dəyərində daşınan və daşınmaz əmlakını talan və qarət edir, mənimşəyirlər [10]. Bütün bunlarla yanaşı işgal prosesində 6.000-ə yaxın sənaye və kənd təsərrüfatı müəssisələri, 4366 sosial-mədəni obyekt, o cümlədən 690 orta məktəb, 490 səhiyyə obyekti, 982 kitabxana, 22 muzey, 6 dövlət teatrı və başqa obyektlər qarət olunur, yandırılır və ya dağıdırılır. 100 mindən çox maddi-mədəniyyət nümunəsi, memarlıq və tarixi, arxeoloji abidə qəsbkarların əlinə keçir. Bu gün 5 dövlət qoruğu, 261 min hektar qiymətli meşə sahəsi, zəngin ehtiyatlara malik 3 qızıl mədəni, yüzlərlə faydalı qazıntı yataqları, minlərlə mineral su mənbələri erməni-daşnak faşistləri tərəfindən amansızcasına istismar edilir. Qiymətli ağac növləri olan yüzlərlə hektar meşə zolaqları vəhşicəsinə doğranaraq xarici şirkətlərə satılır [11].

Respublikanın mərkəzi hissəsində yerləşən Ağcabədi rayonunun hərbi əməliyyatlar nəticəsində 4 yaşayış məntəqəsi zərər çəkmişdir. Rayona dəymış

ümmüti zərər 18 mln. ABŞ dolları təşkil etmişdir. Hərbi əməliyyatlar nəticəsində 446 kv.km ərazidə daşıntılar qeydə alınmışdır. Bilavasitə Qiyaməddinli, Hindarx, Avşar və Kəbirli kəndləri daşıntılara məruz qalmışdır. Təcavüz nəticəsində rayon ərazisində 1000 şagirdlik 3 orta məktəb (Qiyaməddinli, Hindarx, Kəbirli kəndlərində) zədələnmişdir ki, dəymış zərərin ümumi miqdarı 407 min ABŞ dolları təşkil etmişdir. Rayonda tibb obyektlərindən 50 çarpayılıq Avşar kənd xəstəxanası və Qiyaməddinli kəndində feldşer-mamaçılıq məntəqəsi zədələnmişdir. Dəyən zərərin ümumi məbləği 48,4 min ABŞ dolları miqdardında olmuşdur [12].

Rayonun elektrik təchizatı təcavüzə qədər 0,4-110 kv elektrik şəbəkələri ilə həyata keçirilirdi. Müharibə nəticəsində rayonun qərb hissəsində xeyli miqdarda 0,4-35 kv gərginlikdə paylayıcı elektrik şəbəkələri, o cümlədən 4 ədəd transformator yarımsənisi yarımstansiyaları zədələnmişdir. Sektora dəyən zərər 280 min ABŞ dolları təşkil etmişdir. Hərbi əməliyyatlar nəticəsində, həmçinin 980 ha kənd təsərrüfatı torpaqlarının suvarılmasına imkan verən 41 subartezian quyusu dağıdılmışdır. İrriqasiya sisteminə dəyən zərər 800 min ABŞ dolları təşkil etmişdir [13].

Ermənistən Silahlı Birləşmələrinin təcavüzü nəticəsində Ağcabədi rayonundan 472 kvadrat kilometr ərazi (ümumi ərazinin 27 faizi) daşıntıya məruz qalmışdır. Bundan 26 kvadrat kilometrlik infrastrukturda güclü (tamamilə) daşıntı qeydə alınmışdır. Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin (1993-2003) həyata keçirdiyi kompleks tədbirlər nəticəsində rayona dəymış zərər qısa bir müddətdə aradan qaldırılmışdır [14].

1988-ci ildən başlayan erməni təcavüzünə qarşı mübarizədə minlərlə ağcabədili döyüşmüş, şəhid olmuş, yaralanmış, itkin düşmüşdür. Ağcabədi rayonunun əhalisi Qarabağ müharibəsində çoxlu sayıda şəhid vermişdir. Ağcabədi rayonunun 180 nəfərdən çox şəhid və itkini, 3 Milli Qəhrəmanı, 53 girovu, 258 nəfər müxtəlif dərəcəli əlili var [15]. Qeyd edək ki, 4 nəfər girov düşmüş ağcabədilinin talelərindən bu gün də, məlumat yoxdur.

Ağcabədi rayonunda dünyaya göz açmış, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğurunda mərdliklə döyüşmüş və şəhid olmuş 3 nəfər [Abdullayev Namiq Vahid oğlu, Hüseynov Sadiq Dayandur oğlu, İsmayılov Etibar Bəylər oğlu] Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı fəxri adına layiq görülmüşlər. Onların keçdiyi şanlı döyüş yolunu izləmək yerinə düşərdi:

Abdullayev Namiq Vahid oğlu 1974-cü ildə Ağcabədi rayonunun Avşar kəndində anadan olub. O, 1991-ci ildə Avşar kənd orta məktəbini bitirib. 1992-ci ilin dekabrında atasının xidmət etdiyi taburun tərkibində N.Abdullayev Qarabağ uğurunda gedən döyüşlərə atıldı. Azərbaycanın mərd oğlu döyüşlərdə nəyə qadir olduğunu sübut etdi. Namiq 9 fevral 1993-cü il tarixdə Xocavənd rayonu ərazisindəki Nərgiztəpə deyilən mövqedə gedən qanlı döyüşlərdə fərqləndi. Namiq 10-a qədər erməni quldurunu zərərsizləşdirib, son anda tank əleyhinə olan qumbarasını sinəsinə sixaraq özünü ağır hərb maşınının altına atıb tankı partladaraq onun bütün heyət üzvlərini məhv etdi, özü isə əbədiyyata

qovuşdu... 1994-cü ildə Respublika Prezidentinin fərmanı ilə Namiq Vahid oğlu Abdullayevə ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı fəxri adı verilmişdir [16].

Hüseynov Sadıq Dayandur oğlu 1961-ci ildə Ağcabədi rayonunun Xocavənd kəndində anadan olub. O, 1978-ci ildə orta məktəbi bitirib, Xankəndi Pedaqoji İnstytutunun “İbtidai Metodika” fakültəsinin qiyabi şöbəsinə daxil olur. Sadıq ordu sıralarında hərbi xidmətini başa vurduqdan sonra kəndə qayıdır doğma məktəbdə əvvəl pioner baş dəstə rəhbəri, sonra isə müəllim işləmişdir. O, 1990-cı ildə Şuşa rayon Daxili İşlər Şöbəsində sahə müvəkkili vəzifəsində çalışmışdır. Erməni qəsbkarları Şuşanı ağır silahlardan atəşə tutanda Sadıq da digər ığid yoldaşları ilə birlikdə düşmənə qarşı mübarizənin ən qaynar yerlərində idi. 1992-ci ilin aprelində Şuşa ermənilər tərəfindən atəşə tutulan zaman Sadıq Hüseynov yaralı yoldaşlarını xilas edərkən qəhrəmanca-sına həlak olmuşdur... Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı ilə Sadıq Dayandur oğlu Hüseynov ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı fəxri adına layiq görülmüşdür [17].

Etibar Bəylər oğlu İsmayılov 1964-cü ildə Ağcabədi rayonunun Hindarx kəndində anadan olmuşdur. Orta məktəbi bitirdikdən sonra kənddəki su artezian istismarı idarəsində çilingər işləmişdir. Qarabağda gərginlik yarananda o, Ağdam Özünümüdafıə Taborunun tərkibinə daxil olaraq Naxçıvanik, Şelli kəndlərinin müdafiəsində iştirak etmişdir. O, cəsarəti, hünəri ilə döyüslərdə fərqlənmişdir. Ağcabədililərin yaratdığı Özünümüdafıə Taboru döyüşçüləri arasında hindarxlılar içərisində döyüslərdə ığidliyi ilə seçilənlərdən biri də Etibar İsmayılov idi. O, Xocavənd rayonunun Kuropatkin Muğanlı, Əmirallar kəndləri və Nərgiztəpə ərazisində döyüslərdə bir kəşfiyyatçı kimi əsl ığidlik nümunəsi göstərmişdir. 1994-cü il yanvar ayının 4-də Etibarın dəstəsi Xocavənd rayonun Çeyilli yüksəkliyi və Qarakənd istiqamətində düşmən arxasına keçməklə mühüm əməliyyati yerinə yetirdilər. Üzbəüz döyüş zamanı çoxlu erməni quldurunu məhv etmiş və böyük şücaət göstərmiş E.İsmayılov ağır yaralananda əlindəki qumbaranı sinəsinə sıxaraq özünü düşmən tankının altına atmış, tankı partladaraq yoldaşlarını xilas etmiş, özü isə ədəbiyyata qovuşmuşdur. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 5 yanvar 1994-cü il tarixli fərmanı ilə Etibar Bəylər oğlu İsmayılova ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı fəxri adı verilmişdir [18].

Ermənistənən Azərbaycana qarşı apardığı bu ədalətsiz müharibə hələ də davam etməkdədir. Müharibə təbii hadisə deyil ki, kimsə onun nə vaxt olacağını duya bilə. Müharibəyə hazırlıq, çoxlu vaxt tələb edir və bir neçə müd-dətə həyata keçirilir. Bədxah “qonşularımız” olan ermənilər bu müharibəyə neçə illərdir ki, hazırlanmışlar. Bu müharibədə doğma torpaqlarımızın hər qarışını azgrün erməni işgalçılardan qoruyub şəhidlik zirvəsinə yüksələn neçə-neçə oğullarımız oldu. Bu gün də belə oğullar var, sabah da olacaq. Aprel döyüsləri bir daha deyilənləri sübut etdi.

Bu gün Qarabağı geri qaytarmaq Azərbaycanın varlığını, onun ərazi

bütövlüyünü, torpaqlarımızın toxunulmazlığını bərpa etmək, Azərbaycan dövlətçiliyinə əbədiyyət qazandırmaq, Azərbaycanda separatizmin kökünü kəsmək haqqımızı kimsə əlimizdən ala bilməz. «Qarabağsız Azərbaycan yoxdur!» deyən Prezidentimiz haqq yolundadırlar və sarsılmaz, müstəqil Azərbaycan dövlətçiliyinin keşiyindədirlər. Qarabağ uğrunda ədalətli mübarizəmiz öz həllini tapmayıncı mənəvi yaralarımızın sağalacağından, fiziki şikəstliyimizin aradan qalxacağından danışmaq olmaz. Nə qədər erməni-daşnak faşizmi var, onun ideyalarını yaşıdanlar mövcuddur, nə dinclik, nə sülh bizə qismət olmayacaq və varlığımız təhlükə altında olacaq, zaman-zaman torpaqlarımız erməni-daşnak faşizminin təcavüzünə məruz qalacaqdır. Biz, tezliklə haqqın-ədalətin zəfər calacağına Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa olunacağına inanırıq.

ƏDƏBİYYAT

1. ARPISSA, f.l, s.84, i. 170, v.3.
2. AMEA TİEA, f.l, s. 19, i.8953, v.100.
3. ARMMA, f. 2941, s.l, i.233, v.475.
4. ARMMA, f. 2941, s.l, i.263, v.153.
5. ARMMA, f. 2941, s.l, i.254, v.10.
6. AMEA TİEA, f.l, s.19, i.8953, v.105.
7. AMEA TİEA, f.l, s.19, i.8953, v.108, 109.
8. AMEA TİEA, f.l, s.19, i.8953, v.111.
9. AMEA TİEA, f.l, s.19, i.8953, v.115.
10. AMEA TİEA, f.l, s.19, i.8953, v.117-118.
11. ARMMA, f. 2941, s.l, i.264, v.37.
12. ARMMA, f. 2941, s.l, i.264, v.31, 33, 36; i.268, v.12-14.
13. ARMMA, f. 2941, s.l, i.269, v.30.
14. AMEA TİEA, f.l, s.19, i.8953, v.119.
15. AMEA TİEA, f.l, s.19, i.8953, v.157.
16. AMEA TİEA, f.l, s.19, i.8953, v.129.
17. ARMMA, f. 2941, s.l, i.274,v.52.
18. AMEA TİEA, f.l, s.19, i.8953, v.113.
19. AMEA TİEA, f.l, s.19, i.8961, v.23.
20. Əliyev H. Müstəqilliyimiz əbədidir. Bakı: Azərnəşr, 1998.

АРМЯНСКИЙ ВАНДАЛИЗМ НА ТЕРРИТОРИИ АГДЖАБЕДИНСКОГО РАЙОНА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Н.Р.МАМЕДОВ

РЕЗЮМЕ

С начала «Нагорно-Гарабахского конфликта» (1988 г.) Агджабединский район подвергался интенсивным обстрелам и нападениям вооруженных сил Республики Армения, армянских сепаратистов вышеупомянутого региона, 180 агджабединцев стали жертвами этих обстрелов и нападений.

Природные богатства, ресурсы, полезные ископаемые, благоприятное географическое положение всегда привлекали внимание недоброжелателей Азербайджанского народа также к Агджабеди. Армянские оккупанты, сепаратисты, начавшие необъявленную войну против Азербайджанской Республики, их покровители из различных стран

мира, забыли, что азербайджанский народ, жители Агдjabединского района верны многовековым традициям патриотизма.

Ключевые слова: Азербайджан, Агдjabеди, Карабах, конфликт, агрессивный политика, армянский терроризм, геноцид, оккупация, массовая резня, Армения, вандализм

ARMENIAN VANDALISM ON THE TERRITORY OF THE AQDJABEDI REGION OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN

N.R.MAMMADOV

SUMMARY

Since the beginning of “Daghlig Garabagh conflict (Nagorno-Karabakh)” (1988) the Aqdjabedi district has been subjected to intense firing, shelling and attacks by the armed forces of the Republic of Armenia, the Armenian separatists of the afore-mentioned region, 180 Aqdjabedina became victims of the firing and attacks.

The natural wealth, resources, minerals, favorable geographic location has always attracted the attention of enemies of the people of Azerbaijan to Aqdjabedi. Armenian occupants, separatists, who started undeclared war against Azerbaijan Republic, their patrons from around the world have forgotten that the Azerbaijani people, the residents of Aqdjabedi district are true to centuries-old traditions of patriotism.

Keywords: Azerbaijan, Aqdjabedi, Karabakh, conflict, aggressive policy, armenian terrorism, genocid, occupation, The massacres kommitted, Armenia, vandalizm